ПАМ'ЯТАЄМО МИНУЛЕ - 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ — БУДУЄМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXIII. Ч. 63. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 25 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го КВІТНЯ (APRIL) 1976 No. 63. VOL. LXXXIII.

„ТІЛЬКИ У ВІЛЬНІЙ І НЕЗАЛЕЖНІЙ ДЕРЖАВІ МОЖЕ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ВІЛЬНО РОЗВИВАТИСЯ" — ЗАЯВИВ ЛЕОНІД ПЛЮЩ У КОНГРЕСІ ЗСА

ВИБАЧИВСЯ ЗА ПОМИЛКУ В СПРАВІ РОЗЕНБЕРҐІВ

Вашінґтон, Д. К. — Леонід Плющ, виступаючи тут у вівторок, 30-го березня, перед Конгресовою підкомісією в справах міжнародних організацій, заявився за виходом України із Совєтського Союзу, бо „тільки у вільній, незалежній державі може український нарід розвивати свою культуру і своє творче життя", згідно з повідомленням Комітету Оборони Валентина Мороза у Вашінґтоні.

Зізнаючи у вщерть заповненій залі Конгресу, Леонід Плющ рівнож звернувся з проханням до цілого Конгресу ЗСА підтримати вже зголошену резолюцію в обороні Валентина Мороза та робити всі можливі заходи для звільнення цього уз'язненого українського історика і уможливити йому прийняти запрошення Гарвардського університету на пост викладача історії України.

У своїй заздалегідь приготованій заяві, Л. Плющ подякував комісії за запрошення зізнавати в справі порушування людських прав в ССCР, підкреслюючи, що йому відомо, що „ваш уряд старається допомогти переслідуваним у їхній боротьбі за рівноправність" і він сподівається, що „Америка зробить ще багато більше в боротьбі за мир, демократію і гуманність в цілому світі".

Л. Плющ заявив, що він є „неомарксистом" і вірить „у владу робітників, селян і працюючої інтелігенції. Але правляча партія в СССР відібрала владу від працюючої кляси і встановила нову визискувальну систему, гіршу за традиційний капіталізм".

Описуючи український національний рух спротиву в Україні, Л. Плющ сказав, що влада старається прилипити цьому рухові ярлик „фашизму", але йому невідомо, щоб в цьому русі брали участь „шовіністи".

„Насправді правдиві шовіністи — це режимники, які хоч і називають себе 'інтернаціоналістами' ведуть антисемітську, антитатарську, антикитайську і антиамериканську пропаґанду", сказав Л. Плющ. Хоч у нього великі надії на договір в Гельсінках, Л. Плющ відкликався на стару українську пословицю, що самі слова не вдіяли, що хоч замерзлу людину. Совєтський уряд відомий із своїх обіцянок на словах, а насправді не додержується підписаних пактів і договорів. Тому Л. Плющ уважає, що запропонований конгресменкою Міллісент Фенвік законодавчий проєкт про встановлення спеціяльної комісії для слідкування за порушеннями людських прав в СССР, допоможе частинно в цьому, щоб „слова стали дійсністю".

Леонід Плющ

Тетяна Плющ

Після вступної заяви, Л. Плющ відповідав понад дві години на запити членів комісії, розповідаючи про жахливі обставини в совєтських „психушках" та концтаборах, вказуючи на переслідування і знущання над такими політв'язнями як д-р Микола Плахотнюк, Іван Світличний, Валентин Мороз, Олександер Фельдман і Семйон Глузман. Його дружина Тетяна, розповідаючи про свою долю жінки політв'язня і її заходи за звільнення свого чоловіка, вказала на важливість відвідин представників американського уряду і Конгресу до СССР. Як приклад, вона подала відвідини конгресмена Крістофера Дадда минулого року, який навіть був зайшов до її помешкання в Києві.

Відповідаючи на запит про детант, Л. Плющ сказав, що хоч він і не політик, то уважає, що детант не повинен бути одностороннім і що Захід повинен примусити

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ще один голос в обороні політв'язнів в СССР

Ню Йорк. — Популярна нюйоркська газета „Дейлі Ньюз" у виданні із середи, 24-го березня, помістила одностоpінкове платне оголошення в обороні совєтських політичних в'язнів, між якими згадано українців Валентина Мороза та Георгія Вінса. Оголошення закупила організація „Голос мучеників", яка свою централю має в Ґлендейл, Каліфорнія.

Текст оголошення звернений до президента Джеральда Форда. Великими літерами видрукуваний запит: „Дорогий президенте Форде: Якщо Фідель Кастро є міжнародним злочинцем, то чим тоді є Брежнєв?" Далі в тексті організація „Голос мучеників" вказує, що Совєтський Союз, президент Форд та представники інших держав підписали „надійну деклярацію в Гельсінках", але совєти підписували різні інші деклярації, які гарантували свободу совісти, однак цих деклярацій не додержуються. В оголошенні звертається до президента Форда вимагати від совєтських лідерів звільнити таких в'язнів: „Владіміра Осіпова — ув'язненого за його православну віру, А. Джавґеліса — ув'язненого за його католицьку віру, Георгія Вінса — ув'язненого за його баптистську віру, Георгія Федотова — ув'язненого за його пентакостальну віру, Валентина Мороза — українського борця за свободу та тисячі інших".

Організація „Голос Мучеників" просить читачів підписувати поміщену в „Дейлі Ньюз" петицію та висилати її на адресу організації, яка опісля перешле всі петиції президентові Фордові. Адреса організації: The Voice of the Martyrs, P.O. Box 11, Glendale, Ca. 91209.

У Вінніпеґу помер Владика Николай Урбанович

Вінніпеґ, Канада. — В суботу, 13-го березня ц. р., тут у місцевому шпиталі помер у глибокій старості (82 роки) і по довшій недузі, Архиєпископ Николай Урбанович, який в 1949 р. одержав православну єпископську хіротонію в Сан Франціско, підлягаючи ввесь час під юрисдикцію Царгородського Патріярха. Владика Николай народився в Зах. Україні в католицькій родині. Гімназію закінчив в Коломиї, а в часі Першої світової війни служив в корпусі Українських Січових Стрільців. Після закінчення війни закінчив Празький університет, а по переїзді до Канади студіював теологію в Едмонтоні. Православний єпископ Боґдан Шпилька висвятив його на священика і покійний якийсь час був на парафії в Кіркленд Лейку. В часі Другої світової війни Покійний був перекладачем канадської армії та переселенчої організації IPO в Европі, а опісля постійно жив у Вінніпеґу, де провадив свою адвокатську канцелярію. В часі хвороби повернув знову на лоно Католицької Церкви за дозволом папи Павла VI. Тому його похорони відбулися з українській католицькій церкви св. Покрови під проводом пароха о. мітрата Романа Добрянського. В похоронах взяли участь канадські і українські ветерани, колишні Січові Стрільці та чисельна громада.

Померла Ярослава Зарицька

З Брукліну інформують, що в четвер, 1-го квітня ц. р. померла, після довгої і тяжкої недуги, бл. п. мгр Ярослава Зарицька, дружина доктора Мирона Зарицького, відомого українського лікаря, рідна сестра покійної Ірини Павликовської, дочка кол. посла Івана Макуха з Товмача. Покійна була активною, суспільно - громадською діячкою в Україні і на еміґрації, а в останньому сповняла обов'язки адміністратора рідної школи при церкві св. Духа в Брукліні, як також була активним членом управ Відділів УККА і СУА, а від років займалася Школою Українознавства і живо цікавилась мистецьким життям громади.

В СССР існує понад 1.000 концтаборів

Пекін. — Китайська пресова служба „Гсінгуа", як також „Пекін Рев'ю" і інші китайські інформаційні середовища, опублікували обширні звідомлення про совєтські концентраційні табори, які китайці називають „засобом соцфашистського поневолення великоросійського шовінізму в СССР". В минулому, — говориться в інформації, — колишні політв'язні подавали, що в СССР існує 250 концтаборів, за іншими джерелами є їх більше як 1,000 і у них перебуває понад мільйон політичних в'язнів. Китайці політичними в'язнями називають не тільки осіб, які були засуджені за „антисовєтську діяльність, агітацію і пропаганду", але також всіх невдоволених совєтською системою. Нові царі, — інформує „Гсінгуа", — загрожують кожному, хто заступає відмінні думки, критикує такий чи інший „указ" чи зарядження уряду; їх всіх засилають до концтаборів, або до психіятричних закладів". Особливо переслідування в СССР, — каже „Гсінгуа", — „зазнають поневолені неросійські народи. Борці за права своїх народів засилаються на довгі роки, а то й десятиліття до найтяжчих концтаборів і в'язниць". Китайські джерела також інформують про катування в'язнів і знущання над людиною людоподібних сотворінь, що носять форму совєтського КГБ. Іх за будьяку провину кидають до вогких і зимних ізоляторів, закованих у кайдани і поміщають до непритомности. Сторожа має право розібрати в'язня до гола, навіть при температурі 30-40 нище зера. За застрелення втікача, сторожів винагороджують грішми і платною відпусткою. „Совєтські науковці, — відмічує в кінці „Гсінгуа", — влаштували на острові Врангеля „дослідну станцію", де переводять з в'язнями різні експерименти на взірець нацистських".

В заключенні китайська пресова агенція наводить багато вісток про неспокої і заворушення в концтаборах, особливо в січні 1973 р. в Мордовії і серпні 1974 р. У цих двох випадках військові загони КГБ, вчинили безпощадну „м'ясорубку", винищивши біля 6,000 в'язнів, які загинули від куль скорострілів чи під гусеницями танків.

Західня преса відмітила, що китайська інформаційна служба, а головно журнал „Пекін Рев'ю", містить тепер дуже багато матеріялу про різні ділянки життя в Совєтському Союзі, розкриваючи при тому злочини совєтських терористів над мирним населенням і політичними в'язнями, головно з-посеред поневолених Москвою народів.

Відносини Бонн-Москва погіршуються

Бонн, Німеччина. — Західньо - німецький міністер економіки Ганс Фрідеріхс, повернувшись недавно з черговой наради вМоскві, повідомив канцлера Гельмута Шмідта й інших членів західньо - німецького уряду, що тристоронні переговори, які напередодні відбувалися в Москві і Бонні, остаточно перервались і що Західня Німеччина закинула попередній замір побудувати на території Совєтського Союзу фабрику для продукції атомових реакторів вартістю 600 мільйонів долярів. Фрідеріхс притому відмітив, що остаточне зірвання переговорів між обидвома країнами треба приписати частинно політичним відносинам, які в 1975 році значно погіршилися. У справі будови цієї величезної фабрики їздив, як відомо, до Москви і перевів розмови з Леонідом Брежнєвим сам канцлер Гельмут Шмідт і в той часі були всі надії, що така будова розпічнеться вже на початку 1975 р. Речник західньо - німецького уряду, Клаус Беллінг, заявив кореспондентам, що в теперішній ситуації ледви чи дійде до раніше заповідженої візити Леоніда Брежнєва в Німеччині, яка мала відбутися 1976 року.

ПРЕДСТАВНИК ЗСА В ОН КРИТИКУЄ „ТРЕТІЙ СВІТ" ЗА ЛЮДСЬКІ ПРАВА

Об'єднані Нації, Н. Й. — Леонард Гармент, представник ЗСА в Комісії людських прав при Об'єднаних Націях, у четвер, 1-го квітня, натаврував країни „третього світу" за їхній підхід до людських прав на форумі ОН, закидаючи, що ці економічно недорозвинені країни, у співпраці з комуністичним бльоком, „надівають намордники" державам Заходу, коли вони протестують проти порушення цих прав і додав, що „третій світ" і комуністичні країни зневажують резолюції ОН, щоб „узаконити" переслідування власними урядами.

Називаючи свою промову „конспірацією більшости", Гармент заявив, що засідання Комісії людських прав дуже часто є „чистим посміховищем", бо ця Комісія, в якій домінують країни „третього світу" та комуністичного бльоку, відкидає пропозиції держав вільного світу розглядати питання людських прав у таких державах, як наприклад, Уганда, Екваторіяльна Ґвінея тощо, а завжди висуває осудження проти Ізраїля, Південно-Африканської Республіки, Чіле тощо, тобто проти антикомуністичних країн. Такий підхід до питання людських прав Гармент назвав „селективною моральністю".

Коментатори твердять, що промова Гармента своєю гострістю та тоном нагадувала виступи колишнього амбасадора ЗСА до ОН, Деніела Мойнігена. Леонард Гармент, наприклад, не побоявся відкрито натаврувати Індію, Югославію, Пакистан і Єгипет за порушення людських прав і за брак дійсної демократії. Він також заявив, що на всіх міжнародних засіданнях „третій світ" і комуністичні країни „творять антизахідню конспірацію". Комуністичний бльок, під проводом СССР, виготовляє стратегію, але „брудну роботу" тобто безпосередні напади на Захід, передає в руки таких країн „третього світу", як Танзанія, Індія, Куба, Югославія тощо. Гармент одверто заявив, що комуністичні країни та економічно недорозвинені держави атакують вільний світ, бо хочуть відвернути увагу від факту, що в них самих не існують демократичні права, яких ці диктаторські режими дуже бояться.

Леонард Гармент закинув Комісії людських прав, що вона протягом 10 років розглядала резолюцію в справі свободи релігії, а тоді додала такі „поправки", що цю резолюцію уряди можуть використовувати як претекст для обмеження релігійної свободи.

ЛІДЕР АНГЛІЙСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЧЕРВОНОЮ ЗАГРОЗОЮ

Лондон, Англія. — Лондонський „Таймс" інформує, що лідер англійської Консервативної партії, яка тепер є в опозиції до уряду, пані Тачер, виступила в Парляменті з гострою критикою проти заповідженої урядом редукції бюджету на оборону країни. Тачер перестерегла англійський нарід перед комуністичною загрозою, кажучи, що теперішній уряд Англії не хоче бачити посилених збройнь в комуністичних країнах, і обманює власне населення, що, мовляв, Англія не є загрожена з-зовні. „Соціялісти думають, — заявила пані Тачер, — що краще вкладати мільйони фунтів в дефіцитні фабрики, як втримувати дивізіон бойових літаків чи сотню морської піхоти". Завданням консерватистів, — сказала Тачер, — є збудження британського суспільства з цього „блаженного сну", який відбувається при акомпаньяменті совєтської пропаганди. Вона оскаржила уряд, що він послаблює оборонні спроможності Британії, в тим самим послаблює оборону Заходу тоді, коли совєтська мілітарна потуга зростає на силі, а експансивні пляни московських комуністів стають щораз сильніші.

Промова пані Тачер була скерована не тільки проти уряду, але також, і то в першу чергу, проти Москви і її загарбницької політики. Тачер пригадала, що країни так званого Варшавського Пакту перевищують збройні сили НАТО на приблизно 150.000 вояків, 10.000 танків і 2.600 літаків, а совєтська воєнна фльота загрожує не лише нафтовим свердловинам на Північному морю, але також усім морським комунікаційним шляхам. „Якщо нічого не навчимось з подій в Португалії і совєтської агресії в Анголі, то це означатиме, що ми з покорою і без спротиву підписуємо вирок смерти власному народові" — закінчила свій виступ пані Тачер.

Українці в Апопка на Фльориді відзначатимуть 200-річчя ЗСА і 100-річчя Українського Поселення

Апопка, Фльорида (С.К.) — У великому дводенному Фестивалі, який відбудеться тут з нагоди 200-річчя Американської Незалежности в днях 10 і 11-го квітня ц. р. у годинах від 9 рано до 7 вечором в суботу і 1 - 7 в неділю, братиме участь також українська група, яка була офіційно запрошена організаторами фестивалю і мистецької виставки та виставки квітів. Треба пригадати, що місцевість Апопка є відома у цілому світі з плекання домашніх квітів і в часі таких фестивалів ціле місто потопає в квітах. Влаштуванням мистецьких виставок займаються об'єднання мистців, поодинокі мистці і мистецькі школи. Українська група намагається стягнути на цей фестиваль і мистецьку виставку якнайкращі свої сили і експонати, щоб гідно запрезентувати українську культуру перед нашими американськими приятелями, відзначаючи при тому не тільки 200-ту річницю Американської Революції, але також 100-річчя українського поселення в цій країні. Підготовою цих святкувань активно займається Товариство ім. Тараса Шевченка — 380 Відділ Українського Народного Союзу та інші товариства. Фестиваль відбуватиметься при 1-ій вулиці і Парк евеню і організатори надіються, що у ньому візьмуть участь усі українці з Апопки і довколишніх місцевостей.

ЗСА знову протестують проти напастування дипломатів в СССР

Москва. — У четвер, 1-го квітня, уряд ЗСА знову переслав до совєтського уряду протест проти дальшого напастування американських дипломатів совєтськими „робітниками" і „громадянами". Безпосередньою спонукою до цього протесту було те, що в середу, 31-го березня, „невідома особа" потелефонувала до американського консуляту в Ленінграді, заявляючи, що там підкладено бомбу. Консулят був евакуйований, але жадної бомби не знайдено.

У цьому третьому з черги протесті уряд ЗСА заявив, що напастування та погрози проти американських дипломатів мають вигляд „зорганізованої кампанії" та відмітив, що протягом минулих двох тижнів „невідомі совєтські громадяни та робітники" також два рази телефонували до амбасади ЗСА в Москві, інформуючи, що і там підкладено бомби. Амбасада також була евакуйована, але знову не знайдено жадних бомб. Крім того, протягом минулого тижня було коло 70 телефонічних погроз, багато з них серед ночі, до приватних помешкань американських дипломатів, під час яких совєтські „робітники" і „громадяни" погрожували, що понищать автомобілі американців, застрілять когось із персоналу амбасади, або заподіють шкоду дітям американських дипломатів. Ці погрози, згідно із заявами тих совєтських „громадян" і „робітників", були відплатою за напастування совєтських урядовців жидівськими екстремістами в Ню Йорку. В одному протесті до совєтського міністерства закордонних справ амбасада ЗСА заявила, що напастування американських дипломатів в Москві є напевно „офіційно санкціоноване" совєтськими властями.

Перед самостійною виставкою Люби Мазяр

Люба Мазяр одна з тих молодих мисткинь, з іменами яких зустрічаємося тепер щораз частіше на сторінках преси, у каталогах виставок, а теж з ілюстраторами чи графіками у журналах, виданнях, афішах.

2-го квітня відкрито її першу самостійну виставку у Філядельфії. Досі від 1973 року брала вона участь у 8-ох збірних виставках. На останній в Пластовому Домі у Ню Йорку можна було побачити деякі з тих картин, які вона, напевно, покаже теж у Філядельфії. Цікаво, що ця молода дівчина, яка родилася у Венесуелі, далеко від Батьківщини, зуміла надати своїм картинам так виразно український характер. Теми, які залюбки повторяються, зв'язані з творами Тараса Шевченка, Лесі Українки чи Ольги Кобилянської. При тому це не ілюстрації у дословному значенні цього слова. Це видимо малюнки, створені під враженням прочитаного, при тому не реалістичні, а стилізовані „іконоподібні", так би мовити.

Розмова з Любою Мазяр потверджує це. Вона ж бо розказує що твори тих письменників особливо їй близькі, зрозумілі і вони не тільки її зворушують, вони викликають уяву, візію, яку вона потім старається перенести на свої олійні картини. А звідкіля у неї цей іконоподібний стиль?

Люба розказує, як вона будучи активною пластункою обсервувала як на Іст Четгемі будують каплицю і їй дуже хотілося намалювати для цієї каплиці патрона Пласту св. Юрія. Для того вона почала студіювати ікони. Це одна струя впливів, а друга це малюнки Галини Мазепи. Треба всетаки підкреслити, що можна тут го-

(Закінчення на стор. 3-ій)

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

КОНЦЕРТ УЧНІВ УМІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Український Музичний Інститут Америки інформує, що в неділю, 11-го квітня ц. р. о год. 4-ій по полудні тут у приміщенні Українського Інституту, 2 Схід 79-та вулиця, відбудеться концерт учнів Відділів УМІ Ню Йорку, Нюарку, Ірвінґтону, Філядельфії, Честеру і Балтимору кляс фортепіяну — М. Байлової Т. Богданської, Л. Грабової, Д. Карановим, Г. Клим, М. Мацькевич, Г. Мирошниченко, Ю. Оранського, Л. Струґацького і кляс скрипки — Р. Венке і А. Жилавої.

ФІЛІЯ „МОЛОДОЇ ДУМКИ" В НЮАРКУ

Нюарк, Ню Дж. — За стараннями пані Зірки Воронки тут 26-го березня ц. р. засновано філію Молодої Думки. На першу пробу прибуло 25 дітей у віці від 7 -14 років з Нюарку, Ірвінґтону і дальших околиць. Проби відбуваються кожної п'ятниці о год. 7-ій вечора в залі церкви св. Івана Хрестителя. Диригентом філії є проф. Роман Левицький, а акомпаніяторкою пані Зірка Воронка.

Д-Р В. КЛИМАШ ДОПОВІДАВ У ВІННІПЕЗІ

Вінніпеґ (Д. С.) В черзі щорічних „академічних викладів" Департаменту Славістики Манітобського університету відбувся дня 17-го березня виклад д-ра Б. Климаша з Національного Музею в Оттаві про „Питання українсько-канадського фольклорознавства". У доповіді автор проаналізував еволюцію фольклорних видів українських поселенців у Канаді від традиційного, (перенесеного з „Старого Краю") до новішого „етнічного", за його термінологією, що живе й розвивається в Канаді в нових формах.

ПОЧАЛАСЯ БУДОВА ЦЕРКВИ СВ. ЮРА

Ню Йорк. — Отець ігумен д-р Володимир Гавліч, ЧСВВ, повідомив, що в п'ятницю, 2-го квітня, ц. р. вже розпочали будову нової церкви св. Юра в Ню Йорку. Він також поінформував, що протягом березня вплинуло на будівельний фонд церкви черговіх 103,000 долярів.

ПЛЕНАРНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗСА відбуде тут в суботу, 10-го квітня ц. р. о год. 3-ій по полудні у власному будинку при 206 Вест 100 вулиця, пленарну конференцію, на якій проф. д-р О. Пріцак, директор Українського Наукового Інституту Гарвардського університету, виголосить доповідь на тему: „Пролегомена до української інтелектуальної історії XIX століття". Конференцію відкриє проф. д-р В. Омельченко, науковий секретар УВАН

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Шкідливі екстреми

Українці у вільному світі, зокрема великі українські громади в Америці і Канаді, живуть собі вільним, заможним і щасливим — наскільки це може бути поза батьківщиною—життям, роблять і говорять, що хочуть, їздять, де хочуть, моляться де і як хочуть і — як це досить часу дотепно висловився покійний вже ред. Софронів - Левицький — єдине ще, що їм бракує, це те, щоб їх хтось бодай час-від-часу „перегрівав". Очевидно, що в таких обставинах повної волі, ми часто переочуємо, забуваємо, або легковажимо всілякі зарази і небезпеки, що чигають на нас, як наші власні, внутрішні, так і зовнішні, що їх нам приготовляє і створює наш рафінований ворог.

Державні народи мають окремі державні установи з виключним завданням захищати нарід і країну від всіляких шпигунських, підривних та подібних розкладових ворожих затій. Окремі інститути й агенства, заангажувавши найвищих кваліфікованих знавців і спеціялістів, розсліджують і студіюють методи і засоби таких затій, часто плянованих на найдальшу мету, та знають коли, де і як їм протиставитися, їх викривати і ударемнювати.

Цілком інакше мається справа з нашою вільною громадою. Ми не тільки не маємо, бо не можемо мати спеціяльних агенцій, які перед тими ворожими загрозами і небезпеками охороняли б, але не маємо навіть якогось осередку, в якому ці справи були б предметом кваліфікованих дослідів і студій. Іншими словами, для ворога ми є цілком „відкритим полем", на якому він може без будь - якої перешкоди і стриму влаштовувати свої підривні оргії, використовуючи наші слабості, в яких він перфектно орієнтується, підсуваючи нам всілякі „домашні задачі", на розв'язку яких ми витрачаємо багато енергії і часу, занедбуючи і навіть забуваючи про ті наші завдання і обов'язки, що їх призначила нам сама незавидна доля нашого народу — допомагати йому в його змаганнях до волі і незалежности.

Нічого дивного, що в такій ситуації ми часом попадаємо в екстреми, що також є в інтересі ворога, і або цілком легковажимо ворожі затії, або усіх наших суперників таврусмо „большевицькими агентами". Сумарично з того постає прислівна „каламутна вода", так потрібна нашому ворогові, щоб нас в такій чи іншій формі для себе унешкідливити.

З писань у совєтській пресі, як і з спостережень наших туристів в Україні та з принагідних завваг і тверджень наших дисидентів, включно з тими, що караються в тюрмах і концтаборах, можна прийти до висновку, що найбільшою нашою загрозою для Москви є наша єдність, зокрема єдність нашої дії. З цього логічний висновок, що головним завданням затій „того третього", щоб нас унешкідливити, є розбивати нашу єдність, розсварювати, підсувати нам всілякі незгоди і не тільки використовувати до цього кожну нашу слабість та кожну — можна б сказати — принагідну нагоду, але й такі нагоди створювати.

Очевидно, що було б великою помилкою, якщо б ми попадали в екстрему та скрізь і всюди добачували большевицьких агентів. Це була б вода на ворожий млин, цього воро собі бажає, бо цим він бажав би паралізувати нашу активність. Атлантійська хартія включає перестрогу, що найбільшою загрозою, якої ми повинні боятись, є сама боязнь. З другого ж боку, ми не повинні попадати в другу екстрему та забувати і цілком легковажити ворожі інтриги серед нас. Тільки свідомість одного і другого допоможе нам успішно справлятись з нашими власними суперечностями та не тільки не припиняти, але постійно скріплювати, поширювати і розгортати нашу допомогу визвольним змаганням нашого народу, на одному з головних місць якої тепер стоїть справа оборони українських політв'язнів в совєтській тюрмі народів.

Позитивна зміна

Ще кілька місяців тому в обох Палатах Конгресу панувало небезпечне для Америки та вільного світу переконання, що запропонований Білим Домом оборонний бюджет надто високий та що його треба дуже зменшити, бо, мовляв, президент Форд і Пентагон перебільшують мілітарну небезпеку для Заходу від комуністичного блоку. І хоча деякі законодавці, наприклад, конгресмен Брок Адамс, голова Бюджетової комісії Палати Репрезентантів, ще далі твердять, що запропонований 113.3-більйоновий оборонний бюджет може і повинен бути зменшений на 7 більйонів долярів, то виглядає, що в обох Палатах Конгресу наступила позитивна зміна в поглядах і тепер законодавці схильні погоджуватися із думками Білого Дому та Пентагону щодо оборонних потреб ЗСА.

Про таку зміну в поглядах законодавців свідчить факт, що кілька днів тому Сенатська бюджетова комісія проголосувала, щоб видатки на оборонні цілі протягом наступного фіскального року становили 113 більйонів долярів, а очолювана конгресменом Броком Адамсом Бюджетова комісія Палати Репрезентантів схвалила 112 більйонів долярів на військові потреби. Коментатори твердять, що хоча рішення цих двох бюджетових комісій є тентативні і можуть ще зайти деякі зміни щодо остаточних сум, то правдоподібно обидві Палати проголосують таку суму, яка буде близькою до тієї, яку запропонував Білий Дім. Твердження коментаторів базовані на тім, що власне ці дві комісії кілька місяців тому найбільше з усіх наполягали, щоб оборонний бюджет значно зменшити, але тепер проголосували порівняльно малі зменшення.

Що спричинило таку зміну в поглядах законодавців? Коментатори твердять, що цю зміну треба завдячувати Москві та американській публічній опінії. Своїм безнастанним збільшенням видатків на розбудову нової зброї та взагалі на військові цілі Совєтський Союз переконав членів Конгресу, що президент Форд і Департамент оборони таки мають рацію, коли твердять, що якщо оборонний бюджет буде дуже зменшений, то Совєтський Союз може здобути військову перевагу та стати першою мілітарною потугою світу. Крім того, американський народ, який добре розуміє, що від оборонної спроможности ЗСА сьогодні залежить майже дослівно бути чи не бути вільному світові, затривожився зміцненням військової сили Совєтського Союзу та подав це затривоження до відома своїх законодавців. В ЗСА публічна опінія, зокрема у виборчому році, має дуже великий вплив.

Треба надіятися, що американські законодавці і в майбутньому пам'ятатимуть, що хоча Москва безнастанно говорить про потребу „міжнародної розрядки", то в дійсності не закинула плянів поширити свої впливи та комунізм на ввесь світ.

Ярослав Гайвас

ЧАС РОЗПЛАТИ НАСТАВ...

Колишня „королева морів" не щадить світові сензацій. То страйки вибухають в різних галузях господарського життя, тривають довгими місяцями й паралізують країну, то інфляція доходить до 30% річно, то фунт стерлінгів, колись „монета монет" спадає до ніким непередбачуваного „дна" (нище два доляри, а колись було п'ять!), то нарешті соціялістичний прем'єр-міністер Вілсон в розгарі боротьби народу за підстави егзистенції резигнує, залишає свій пост це зовсім невідомому наступникові, а країну непередбачуваному розвиткові подій...

В новітній історії Европи і світу було багато „хворих людей" — держав. Колись у світі був ним Китай, а в Европі була турецька імперія, âвмарська Німеччина, Еспанія, тепер той далеко не почесний, але „добре заслужений" титул переходить на Об'єднане Королівство Англії.

Як звичайно, сучасний стан Англії, як і стан кожного народу, є результатом довгих років, цілого ланцюга подій, тобто в основі результатом постави і поступування власного суспільства і його провідних організацій, а навіть людей. В теперішньому випадку Англії, Вілсон є більше жертвою власних величезних і незрозумілих помилок, як будь-хто в будь-якому іншому випадку.

Англійська Лейбор партія має за собою велику традицію й глибокі коріння, її ідеологічна база — це високі ідеали соціялізму, рівности, справедливости, загального добробуту, щастя кожної людини. Організаційна структура Лейбор партії унікальна, бо вона не має своєї організаційної низової системи, а правлять за неї профспілки трейд-юніони. В цьому колись була сила Лейбор партії, бо завдяки цьому вона мала завжди безпосередній і дуже живий контакт з робітництвом, та до деякої міри, з іншими елементами англійського суспільства, була виміна ідей між масами і проводом, був постійний доплив нових талантів, „свіжої крови". Але умови змінилися й те, що було підставою сили, стало джерелом великих клопотів. Зв'язаність партії з профспілками переросла в залежність цієї партії від профспілок. Інтереси поодиноких профспілок щораз більше притемнювали все інше.

Це було одною з причин, чому Лейбор партія губила розуміння загально-національних потреб і проблем, і чи при владі, чи як опозиція, наголошувала радше клясові інтереси робітництва, частини народу, як цілого народу. Партійництво англійських соціялістів на чолі з Вілсоном прибирало нераз гротескової форми. Колись соціялісти були дуже за приступленням Англії до Европейської Господарської Спільноти. Коли ж у виборах перемогли консерватисти й почали самі переводити приступлення Англії до Спільноти, автор і „батько" цього проєкту, Вілсон, виступив проти нього, що пояснювали тільки тим, що його треба переводить у життя його партійні противники. Викликало це не лише велике здивування, але і замішання та деморалізацію серед англійського суспільства взагалі, а зокрема серед робітництва. Колись Вілсон за свого попереднього прем'єрства, щоб запобігти непорядкам на виробничому відтинку, писунув потребу відповідного законодатного урегулювання цих справ. Коли ж до влади прийшли консерватисти і їхній прем'єр Гіт перевів через парлямент свій Індустріяльний акт, який регулював промислові відносини в засаді по лініях, намічених перед тим Вілсоном, Вілсон змінив фронт і виступив разом з профспілками проти акту. Дійшло до вийняткового гострої боротьби, масових страйків, зривання продукції, навіть саботажів. Заохочені соціялістами профспілки чи не перший раз в історії Англії заявили активний непослух законові. Почался в країні велике замішання, генеральний страйк вуглекопів зірвав енергетичне постачання країни, серед зими не ставало огрівання в шпиталях, школах, дитячих будинках, не згадуючи приватних домів. Промисл перейшов на триденний тиждень праці, господарка країни опинилася перед безвиходдям. Уряд Гіта упав, Індустріяльний акт уневажнено, прийшли знов до влади соціялісти.

Опосні перемогою лейбористи, як заявив один з них, заповіли „поширбоємо багатіїв". Забули вони, що соціялізм це не життя понад стан, не споживання плодів чужих рук, або життя коштом загальної національної субстанції, а справедлива заплата за чесну продукцію, це вирівнення соціяльно-економічних нерівностей, це піднесення життєвого позему цілого суспільства. Робітники, які давали за малу продукцію при владі консерватистів, зовсім не підтримували соціялістів на те, щоб тяжче працювати. Вимоги трейд-юніонів підвищок заплати ставали щораз більше нераціональні, експорт корчився, наперед чужі, а опісля і власні капітали масово тікали, бо ж, як відомо, капітали дуже чутливі й боязкі першими тікають зі загроженого корабля. Прийшлося урядові Лейбор партії затискати пояс. Вілсон заговорив „іншою" мовою. Його виступи, заяви почали щораз більше звучати, як програма консерватів, нарешті прийшло рішення, що першим завданням є оздоровити індустрію, тобто піднести її продуктивність, рентабільність, конкуренційну спроможність на світових ринках. Всетаки ліве крило партії ще не здавалося. Воно далі вимагало „вдарити по багатій кишені", соціялізувати дальші ділянки господарського життя, хоч досвід показував, що це тільки збільшує власні кошти й зменшує продукцію. Накінець канцлер скарбу Дені Гілі вирахував, що коли прямо сконфіскувати всі річні заробітки понад десять тисяч долярів, то раптом дасть це вісімсот мільйонів долярів. А для державного бюджету це ніякий порятунок.

Прийшлося стосувати рецепти консервативів. На шість мільярдів долярів обтято суспільні видатки на дальші роки, зредуковано на майже п'ять мільярдів суспільні обезпечення, мільярд долярів передано як безворотну допомогу приватній індустрії, яка без цього була б упала — Американський Крайслер, автомобільна компанія, для підтримки егзистенції, дістала від уряду Вілсона триста мільйонів долярів. На кінець цей же самий Гілі заповів, що податки зростатимуть далі. Сам же Вілсон заповів, що треба вимагати більше продукції, більше виробничої дисципліни, більшої видатности праці і зменшення апетитів на неоправдані підвишки.

Чи це було причиною уступлення Вілсона? Мабуть так, на всякий випадок, напевно одною з головних причин. Бо не лише для нього, але й для цілої політики Лейбор партії, „час розплати настав...", бо життя і його законів не вдається перескочити навіть найгарнішими фразами. Правда, дехто припускає, що Вілсон поступив по взору німецького Брандта, який після уступлення з посту канцлера посвятився енергійній і далекодистансовій політиці німецького соціялізму. Вілсон теж такі перспективи має, бо його вік (60 років), величезний досвід, динаміка і останньо виявлена гнучкість давали б добрі перспективи саме в тому напрямку. А потреба на це велика.

Для інших країн і їхніх урядів це добра наука. Бо, на жаль, Англія не одинока з такою госпадаркою. Щоб далеко не йти, ЗСА на такому самому шляху. Жадоба надмірних зисків одних, прагнення тільки вигідного життя, других вимоги зростаючих заробітків при зменшеній видатности праці інших уже довели ряд міст до фактичного банкротства, державний бюджет до фантастичного дефіциту, цілу країну до руйнуючої усіх інфляції. І коли не дати тому стриму, то репетиції англійського водевілю не минути... Тільки що в американському випадку наслідки були б трагічніші, бо „той третій", що стоїть з боку, тільки чекає на те. Агресивних намірів і охоти скочити у велику авантюру не бракує йому, треба тільки навчитися.

БАТЬКИ! *Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є будучність, в нашій громаді Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу і вільному світі нового свідомого члена!*

Марія Римська

КИТАЙ РОЗКРИВАЄ ЗЛОЧИНИ КРЕМЛЯ

Китайська преса, а зокрема її орган, призначений для закордону „Пекін Рев'ю", не вгаває в намаганні викривати московський „соціялізм", як замаскований російський імперіялізм. В найновішому числі „Пекін Рев'ю" з 5-го березня 1976 р., ч. 10, вміщені дві статті, де в одній атакується КПСС, як „буржуазну партію", а в другій дається образ совєтських концентраційних таборів, із окремою згадкою про українців, що в них караються. Нижче наводимо уривки з обох статтей:

„КПСС — фашистська партія"

В статті про КПСС коментатор агенції Гсінгуа показує московську забріханість у тому, що КПСС називає себе „партією всього народу", коли вона на ділі є організацією, що репрезентує диктатуру нової совєтської буржуазії. Коментатор пише:

„КПСС є нині інструментом, якого вживає група нових монополістично - капіталістичних бюрократів, щоб утвердити свою варварську фашистську диктатуру. Партія жорстоко переслідує всіх правдивих комуністів, що є вірні принципам марксизму - ленінізму, за всякий вплив намагання вдержати справедливість".

„Незчисленні факти вказують на те, що фашистська влада „партії цілого народу' і „держави всього народу' є брутальніша, чим гітлерівська. Широко розгалужена совєтська доносицька і шпигунська система є розбудована краще, ніж нацистське гестапо, Служба Безпеки SS та партійне corps d'elite. В Совєтському Союзі нині більш різнородних в'язниць, концентраційних таборів і „психіятричних шпиталів", ніж було в Німеччині під Гітлером. Вся балаканина про посилення „легальної системи", „правопорядку" і „дисципліни" нагадує гітлерівську хвальбу про віддавість населення „правній" системі Третього Райху.

Нині в СССР тільки новобуржуазні пани мають вольо робити, що хочуть, коли працюючі живуть під терором і в непевності, позбавлені будь - яких політичних прав".

„КПСС є нині інструментом, який уживає невелична купка монополістично-бюрократичних капіталістів, щоб немилосердно експлуатувати працюючих. Монополія тієї кліки над засобами продукції, її контроля над цілою національною економікою і над виконанням „плянів", служать як засоби, щоб примусити робітників творити „надвишку продукції" для наживи бюрократичних монополістів-капіталістів".

Всі ці намагання партії є тим, на думку автора, — виявом московського імперіялізму, бо це уможливлює партії її експансивні і агресивні заходи в глобальному маштабі для досягнення гегемонії світу.

„Совєтські концентраційні табори"

Другий автор подає на початку своєї статті, що за офіційними даними в СССР має існувати понад 250 концентраційних таборів. На основі, одначе, інформацій із неофіційних джерел можна мати певність, що в Совєтському Союзі є понад 1000 тих таборів. Автор пише:

„Колишні каторжники тих таборів свідчать, що люди попадають у ці табори за найменший вияв погляду, суперечних із офіційними поглядами, за вияв невдоволення у зв'язку з таким чи іншим розпорядженням влади, критикуючу теперішнього державного ладу, або соціяльної системи. Асистент - професор Київського університету був засуджений на багато літ ув'язнення за те, що ніс під час паради плякат „Сором прововідді КПСС!"

„Переслідування людей неросійської національности є особливо жорстоке. Звідомлення показують, що в'язнів неросійської національности тримають у далеких полосах Сибіру, де їм забороняється вживати рідну мову, коли вони звертаються до представників влади, кореспондують із родиною, або навіть стрічаються з членами своєї родини. Ступаючи слідами старих царів, нові царі Кремля пропагують великоросійський шовінізм. Три жінки - в'язні з України вислали в травні 1973 р. листа до Об'єднаних Націй. В тому листі вони подають до відома, що совєтська влада започаткувала в 1972 р. „нову хвилю репресій в Україні". Вони пишуть: „нас переслідують і нас ув'язнено тільки тому, що ми, як українці, боремось за вдержання і розвиток української мови і культури в Україні". Західня преса інформує, що число т. зв. українських націоналістів, арештованих у 1972 році було рище, ніж попереднього року".

„В 1969 р. брежнєвська кліка видала „кодекс виправного труду", в якому сказано, що „покарання не має спричинювати фізичних терпінь, або приниження людської гідности". В дійсності одначе стосується в таборах засоби фізичних і ментальних тортур, які годі описати. Через табори проходить безперервна хвиля людських істот, мільйони їх. Це є результатом пляново караальної політики, випрацьованої експертами з цинізмом, гідним експертів концентраційних таборів ІІІ-го Райху".

„Є чотири категорії „поправних таборів праці": звичайні, інтенсивні (важкі), суворого режиму і спеціяльного режиму. Кожний табір є обгороджений кільчастим дротом, насиченим

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

„Площики"

Якось так склалося, що досі я не мав щастя зустріти чи пізнати особисто наших гостей з України, Леоніда і Тетяну Плющів, а навіть не бачив їх на телевізії, на 5-ій сітці, або, як хочете, — „каналі". Вийшло, бачите, така колізія, що того самого дня, 21-го березня, — у перший день весни, — коли громада вітала дорогих земляків на летовищі Дж. Ф. Кеннеді, ми з колегою — письменником Іваном Смолієм, вшановували світлу пам'ять покійного друга, Миколи Понеділка, в столиці редактора Івана Дурбака — в місті, Трой, Н. Й.

Подібна, а то й гірша колізія вийшла 23-го березня ц. р., коли представники громадянства і преси мали нагоду вітати Л. і Т. Плющів на товариській зустрічі в Українському Інституті Америки в Ню Йорку. Підписаний такої щасливої нагоди не мав: відай, організатори зустрічі не зараховали його ані до громадянства, ні до преси, та й не запросили до Інституту. Виглядає так, що нас, гумористів чи фейлетоністів, не беруть люди серйозно і до афер поважнішого характеру — не допускають. Ну, може і мають рацію.

Надобавок біди - лиха не пощастило мені погути Леоніда Плюща і на всенародній маніфестації в Мангеттен Сентер, 27-го березня, бо в той самий день я мчав супержетом до далекого Едмонтону, щоб і там узяти участь в шануванні пам'яти незабутнього друга Миколи... Так, як досі справи стоять, я знаю рідних земляків тільки з фотографій у „Свободі", раз краще, раз гірше, але слава нашим редакторам і за те: Натомість краще мені повезло з синками Л. і Т. Плющів, Дмитриком і Лесиком, що їх я дозволяю собі тут назвати „Площиками", — сказавши по-Барківському. Та й то так випадком, на 2-ій Евеню, коли хлопці в асисті студента А. Каратницького відвідували наше „давнєзиня", оглядали книгарні та інші установи, а навіть порожну, покищо, площу під будову нової церкви св. Юра.

Слава Богу, що це вже такі хлопці, а не малі діти і пані Маруся Проскуренко з Комітету Оборони Політв'язнів не мусить сидіти коло них за „бейбі - ситера" та й сокотити, щоб їх тут хто не вкрав. Сказав мені п. Каратницький, що хлопці серйозні, всім дуже цікавляться, а найбільше дивуються їх те, що в Метрополії світу так багато людей говорять по-українському! Менший, Лесик, то вже справжній „Юкі", бо пришпилив собі до джінсів гузирець. Я навіть не дуже здивувався б, якби вони вибрались в цю неділю, 4-го квітня, до українського кіна на „Марічку", з якимись юними сумівками чи пластунками.

Ікер

Степан Федорівський

У МАНДРАХ ПО СЛОВАЧЧИНІ

(Розділ з підготовленої до друку книжки „У смертельному колі")

IV

Капітан ретельно обмацав усі шви, мацнув по поясу і натрапив на щось тверде. Схопив із стола Наумову бритву, і рівнув нею по поясі. Цілий потік полотняну стрічку. Його очі аж заіскрились, коли він рівнув по полотняній стрічці й звідтам посипались щось блискуло. Капітан вилущив з стрічки золоту царську „десятирублівку", і потім тремтячими руками вирізав другу, третю, четверту... Вирізав і складав на стіл. Монет було десять. Сто золотих царських карбованців. Капітанові очі світилися зловісною радістю. Він здається, навіть забув про Наума, і той стояв перед столом, схрестивши руки на соромітному місці. Капітан опам'ятався Глянув на свою жертву і майже шепотом наказав одягнутись.

Наум почав натягати кальсони, сорочку, штани, піджак та пальто. Чобіт не наважився взяти Вони лежали скраю Він розумів, що не чоботи і золото, але й його життя в руках капітана. Він прекрасно знав, що життя людини, до того ж ще людини несовєтської, немає жадної вартости для чекістів. Ось викличе того круглолиці, помордого сержанта, дасть знак і той із садистичною насолодою продірявить з пістоля Наумову потилицю десь в підвалі. Він певен, що мусить то бути, бо в цій установі з назвою „Смерть шпигунам" устаткування для замітання слідів скатованих жертв. Наумові надії на життя почали танути, як віск над полум'ям. Кожна частина його тіла змертвіла. З голови наче все вивітрилось... Він уже був готовий у ту подорож, звідки немає вороття.

—Так це ти такий Анджело Пікульо? — запитав і засміявся, як божевільний, аж на його очах виступили сльози. А Наум мовчав і дивився на свої босі ноги.

— Отже, ти мусиш сказати про себе всю правду і признатися, що ти шпигун.

— Ні, я ніякий шпигун, — мов спросоння промовив Наум. — Я з Ужгороду. Громадянин Чехо - Словацької Республіки.

— Ужгород належить Радянському Союзові. Це раз, Ти — міжнародний шпигун. Це — два. Кого ти хочеш дурити? Думаєш, попав у руки дурня, який нічого не розуміє. Я крізь твій череп бачу всі твої думки.

— Для чого тоді питаєте мене і вимагаєте признання?

— Залиши свою філософію. Будемо говорити конкретно. Ти кажеш, що є мешканець Ужгорода. Так чи ні?

— Так! — ствердив Наум.

— Добре. Скажи, де ти жив в Ужгороді?

Наум задумався. Він ніколи не був в Ужгороді. Знає про те місто з елементарної географії. А що, як цей смершовець був там і знає те місто. „Значить, я засипався, — подумав Наум, але чітко відповів: „Я живу на вулиці Масарика 32".

Капітан знав таку вулицю, і почав докладніше розпитувати про місто. Розпитував про знаменитий будинки, будинки, про річку, запитав, хто був головою міста під окупацією мадярів. Наум фантазував. Розповідав про знущання мадярів над русинами.

Капітан встав з фотеля. Пронизливо зміряв поглядом Наума.

— Знаєш, що я тобі скажу? — з іронією промовив.

— Ні, не знаю, — відповів Наум.

— Ти є такий самий, русин, як я грушин чи француз. Ти підробляєся під русина мовою, але це тобі не вдасться. Поганий з тебе діялектолог. Ти можеш наслідувати мову галичан, але Ужгороду ти не знаєш. Ось що я тобі скажу, — його обличчя змертвіло. Ніякого руху м'язів, мов він наново скам'янів.

Наум мовчав. Він уже не сумнівався в програші.

— Не вдавай із себе дурня. Кажи правду. Зрозумій, що знаходишся в руках Смершу і тут інтригусами справи не розв'яжеш.

Наум ще не знав Смершу, але чув про нього ще в УПА і розумів безвихідність свого становища. Він уже вичерпав фантазію й усі його аргументи полетіли у прожасть. Треба розбровуватись.

— Чого ж мовчиш? — буркнув капітан, косячись на золоті монети.

— Чого я мовчу? — запитанням відповів Наум.

— Говори відверто: хто ти і звідки походиш?

— Добре, — зам'явшись, почав Наум. — Я скажу вам правду. Я не Пікульо, ані закарпатчик. Я — Олексій П'янковський з Києва. Народився й жив все своє життя на Нововокзальній ч. 16.

— Так би й зразу! А то грашш грека, — сплеснув долонями капітан.

— Розповідай далі.

— Я закінчив Київський педагогічний технікум і вчителював на Солом'янці. У нас війни був мобілізований на будову укріплень. Там нас оточили німці. Дехто попав у полон. Знаючи місцевість, я вискочив із полону і жив у материній хаті.

— А чому ти не був у дійовій армії? — запитав капітан.

— Коли мене призивали на військову службу, то комісія мене відкинула через хворобу. Лікарі встановили початок туберкульози.

— Допустимо, що це правда. А що ти робив у Києві під окупацією німців?

— Нічого. Праці не було ніякої. Я ратувався від голоду й ратував свою матір від голодної смерти спекуляцією.

— Значить, ти спекулянт?

— Так, я спекулянт. Я пробирався стежками в села і, там за різний одяг ви-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Увага! ГЕМСТЕД й ОКОЛИЦЯ! Увага!

Український Оперний Ансамбль Ню Йорку, після повного успіху в Ню Йорку і других містах, виконає комічну оперету на 3 дії зі співами

НАТАЛКА ПОЛТАВКА

І. Котляревський — Музика М. Лисенка

Неділя, 11 квітня 1976 року

год. 4 по пол.

АВДИТОРІЯ УКР. КАТ. ЦЕРКВИ СВ. ВОЛОДИМИРА при Uniondale Avenue, Hemstead, N.Y.

Участь беруть оперні співаки і драматичні актори.

Виконавці: Наталка — Т. Лихолай; Терпелиха — Г. Андреадіс; Виборний — Лев Рейнарович; Возьний — М. Яблонський; Петро — Е. Каміський; Микола — Р. Кизик.

Музичний керівник — проф. А. Берник; режисер — Т. Федорович; сценічне оформлення — М. Яблонський. Хор оперного Ансамблю.

Річ діється на Полтавщині.

Передпродаж квитків — в крамниці „Калина" і при касі театру від год. 2-ої.

„Публіка часто перервала гучними оплесками талановиту гру акторів, співаків, яких обдаровано кошиками квітів" („Свобода", 12 жовтня 1970 р.).

„ТІЛЬКИ У ВІЛЬНІЙ"...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

СССР щоб він придержувався всіх підписаних урядом договорів.

Раніше того дня, Леонід Плющ і його дружина Тетяна брали участь в полуденку, влаштованому конгресменом Кристофером Даддом, членом Підкомісії юридичної комісії Палати Репрезентантів для справ іміграції, та іншими членами Конгресу. Присутніми були також Марко Царинник, офіційний перекладач для Л. і Т. Плющів під час їхніх відвідин ЗСА і Канади, та Богдан Маслянка, представник Комітету Оборони Валентина Мороза у Вашінгтоні. М. Царинник і Б. Маслянка чергувалися як перекладачі під час полуденку.

Перед цим полуденком Л. і Т. Плющі та конгресмен К. Дадд відбули інтерв'ю з кореспондентом телевізійного русла 3 (Сі-Бі-Ес) з Гартфорду, Конн. Це 30-хвилинне інтерв'ю тентативно мас бути показане рано в неділю, 4-го квітня, на програмі „Конґрешинал Репорт".

Під час полуденку Леонід Плющ сказав конгресменам, що під час його виступу на демонстрації в Ню Йорку в суботу, 27 березня, він нефортунно висловився про деякі аспекти справи Розенберґів. Він заявив, що його фальшиво поінформовано та що він хоче вибачитися за неточність його заяви.

Під час полуденку Татьяна Плющ, конгресмен Дадд й інші законодавці, обмінялися спогадами про відвідини конгресової делеґації Києва в минулому році.

У понеділок, 29-го березня, Леонід Плющ брав участь у семінарі, який відбувся в Крайовім Інституті Здоров'я та був спонзорований Фундацією для вищої освіти і науки та Комітетом Оборони Валентина Мороза у Вашінгтоні.

Л. Плюща представив д-р Роберт Ґолдберґер, віцепрезидент Фундації. На семінарі було коло 50 психіятрів та науковців, які є членами Крайового Інституут Здоров'я.

Леонід Плющ говорив про зловживання психіятрією в Совєтському Союзі. Він закликав американських науковців брати активну участь в обороні людських прав в СССР писанням листів до совєтських науковців, в яких порушували б питання зловживання психіятрією. Також закликав науковців ЗСА запізнатися із совєтськими психіятричними підручниками і методами та вимагати, щоб совєтські власті оприлюднювали висліди психіятричних бадань, проведених над дисидентами.

Леонід Плющ зазначив, що совєтські науковці дуже чулі на оцінку їхньої праці закордонними науковцями.

Відвідини Вашінгтону, Д. К., Плющами були фільмовані телевізійною станцією „Паблик Бродкестінг Сервис" із Рочестеру, Н.Й. Фільм буде використаний під час 30-хвилинної документальної програми про українських політичних в'язнів, яка буде передавана по цілій Америці. Продуцентом цієї програми буде Комітет Оборони Валентина Мороза у Вашінгтоні, заявив його речник.

Перед самостійною...

Закінчення зі стор. 1-ої)

ворити про вплив, а не про наслідування.

Хоч на виставці можна побачити головно олії, але перше, з чим ми зустрілися, якщо йдеться про творчість Люби Мазяр — це її рисунки і графічні твори.

У 1974 р. Люба Мазяр закінчила Пратт Інститут в Брукліні, спеціялізуючися у реклямі – графічному оформлюванні видавництв тощо. На закінчення своїх студій, як дипломову працю Люба Мазяр повинна була написати і оформити книжку. І дійсно, написала вона тоді казку — оповідання Кангару-Поритко і то у двох мовах, українській і англійській. Не тільки написала, але зілюструвала, оформила і видала. Зміст книжки відбиває її світогляд, на який мав вплив „пластовий стиль життя". Це життєва філософія, яка каже шукати потвердження власного „я" у дії для других. Чепурне видання книжки може бути найкращою рекомендацією для Люби Мазяр як графіка.

Але її ілюстрації та графічне оформлювання сторінок найдемо і в „Юнаку" і в „Нашому Житті" а теж у різних афішах, брошурах і каталогах (для Гарварду) та інших. Видавництво Тараса Барана в Канаді видало і приготовляє дальші видання її карток з побажаннями на дівич-вечір, весілля, свята. Прегарні її запрошення на весілля, оголошення, заставки.

Треба підкреслити, що хоч Люба Мазяр родилася і росла поза межами Батьківщини, у неї виробилося почуття стилю і замилування до українського фолкльору. На приклад, на запрошеннях на весілля вона зуміла представити деякі обрядові сцени, які вимагали напевно не тільки студій, але теж вичуття стилю.

Уляна Любович

ДЕТРОЙТСЬКІ ДНІ ФКУ

Детройт, Міч. — Фонд Катедри Українознавства при Гарвардському університеті інформує, що тут в суботу, 8-го травня ц. р. Фонд Катедри Українознавства при співучасті Товариства Українських Градуантів, Товариства Українських Інженерів та Українського Лікарського Товариства, влаштовують в залі церкви св. Йосафата при Риан ровд біля 11-оїмилі у Ворен, Міч. Детройтську Дні ФКУ. Того ж дня о год. 2-ій по полудні відбудеться зустріч українських науковців Гарвардського університету з українським громадянством. О год 6.30 вечором відбудеться Гарвардський Вечір в залях Соммерсет Інн (Біг Бівер ровд на захід від 1-75, Трой, Міч.). Додаткові інформації можна одержати потелефонувавши на число (313) 268-3046.

ОМУА

Об'єднання Мистців Українців в Америці запрошує Громадянство на

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ ОБРАЗІВ

ІРИНИ ЛИШМИН-МАСНОЇ

що відбудеться в неділю, 11-го квітня, о год. 1-ій по пол. у Ґалерії ОМУА, при 149 Друга Авеню у Ню Йорку.

Виставка потриває до 18-го квітня, включно, і буде відкрита в будні від год. 6-8 веч. та суботи і неділі від год. 1-8 веч.

Управа

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

Пленарна Наукова Конференція

ДОПОВІДІ:

Проф. ВАСИЛЬ ОМЕЛЬЧЕНКО — Відкриття Конференції.

Проф. ОМЕЛЯН ПРІЦАК (Директор Українського наукового інституту Гарвардського університету): „Пролеґомена до української інтелектуальної історії XIX століття".

Конференція відбудеться

в суботу, 10 квітня 1976 року

о 3-ій год. по пол., в БУДИНКУ АКАДЕМІЇ

206 Вест 100-та вул., Ню Йорк, Н. Й.

Лісові Мавки

мають шану запросити Вас на

ВИСТАВКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ

яка відбуватиметься

протягом квітня, від 4-18 ц. р.

при УКРАЇНСЬКОМУ ІНСТИТУТІ АМЕРИКИ

2 Схід 79-та вул. в Ню Йорку, Н. Й.

Відкриття — неділя, 4 квітня, о год. 5-ій по пол.

Години — від 2-8 веч., крім понеділків.

У МАНДРАХ...

(Закінчення зі стор. 2-ої).

мінював борошно,, масло, м'ясо. В Києві за ці продукти вимінював одяг та взуття, а часом монети. Так прожив до осени 1943 року, перед відступом німців із Києва мене зловили і вивезли в Словаччину, де я працював у лісничівці біля Кромпахів.

— Да-ас! — капітан пошкрабав себе за вухом, не відриваючи очей від золотих десяток. А потім спокійно промовив: — Кромпахи біля польського кордону. Я том також був. А чого ж ти заблукав так далеко на захід і скривався під чужим ім'ям?

— Я зустрівся випадково з італійцем на праці в лісничівці, і ми домовилися пробратися в Італію.

— Тобто втікав із своєї батьківщини, — пояснив капітан.

Наум мов би не чув слів капітана, зідхнув. Схилив голову й дивився на свої босі ноги.

— Чого ж мовчиш блимнув капітан зеленкуватими очима і на його тоненьких устах ворухнулась в'їдлива усмішка. — Це все зрозуміло, але чому ти не з'явився на військовий пункт, коли наші війська визволили Словаччину від фашистів? Ти ж читав заклик до радянських громадян, щоб ішли до війська?

— Я ж казав вам, що був звільнений від військової повинности через хворобу. Та й було ясно, що війна кінчається на користь радвлади.

Ти рятував свою шкуру, — сміючись, промовив капітан.

— Виходить так, — тихо погодився Наум.

— А ця валюта... як вона попала в кальсони? — пронизливо, колючим поглядом подивився капітан на Наума

— Я ж вам кажу: у час спекуляції назбирав це золото. А щоб ніхто в мене його не вкрав і при обшуках не знайшли німці, зашив в полотняну стрічку, і кожен раз, коли міняв білизну, розпорював пояс кальсонів і вшивав там...

— Такого типа я ще ніколи не зустрічав! Попадались мені спритні диверсанти, спритні злочинці, а такого як ти, бачу вперше. Дбаєш тільки про власну шкуру. Про свій народ, про соціялістичну батьківщину тобі байдуже. Слухай, я складу протокол, як ти розказав, і ми тебе відправимо в Київ. Там тебе судитиме народний суд. Якщо все це правда, що мені говорив, то отримаєш років три примусової праці.

— Зробіть так, щоб я відбував кару в Києві, — прикидаючись наївним Наум.

— Але, якщо ти служив фашистам, коляборував з ними, то повісять тобі на ніс двадцять п'ять років.

— Я не коляборував. Я радо поїду до Києва.

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 1-го квітня 1976 року, ненадійно, відійшов у Вічність на 74-му році життя наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДО

бл. п.

Д-р РОМАН ЯЦІВ

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбудуться в суботу, 3-го квітня 1976 року в Кергонксоні, Н. Й., о год. 9:30 ранку.

Горем прибиті:

ЛЕСЯ — дружина

ЛІДА — донька з мужем ЮРІЄМ і Дітьми

П-во Богдан і Віра ТОМКІВ з Елеґені, Н. Й., ЗСА, замість квітів на могилу у пам'ять своєї пок. Мами св. п.

ЕВФРОЗИНИ з ЦАЛЕЦКИХ ТОМКІВ

яка упокоїлась в Бозі дня 10-го лютого 1976 року у Філядельфії, склали ласкаву пожертву в вартості 100.00 долярів на Український Сиротинець у Бразилії.

Їм щиро дякує ЄПАРХІЯЛЬНИЙ УРЯД

В сороковий день смерти нашого Дорогого Приятеля

бл. п. мґра Осипа Стецури

складаємо 25.00 долярів на Пластові видання.

•

Опечаленій Дружині, Донці і Родині Покійного складаємо щирі вислови співчуття.

Д-р Маркіян і Янка МІҐОЦЬКІ

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

за спокій і вічну радість душ померлих членів Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. Петро Огірко, Вельмидостойний Член ФКУ, відслужить восьму Заупокійну Святу Літургію в п'ятницю, 9 квітня 1976 року, о год. 8-ій ранком, в УКЦеркві Царя Христа, в Бостоні, Масс., за Бл. П.:

ЕВСТАХІЯ БЕХМЕТЮКА, ПЕТРА ПРИХОДЬКА, ЯРОСЛАВА ГАНКЕВИЧА, РОМАНА КУЗІВА, ОСИПА ГРИНИКА, РОМАНА ЯЦКІВА, АНТОНА КРЕМЕНУ, ТИХОНА ТЕЩУКА, ЛЕЗА ЦИКТОРА, ВОЛОДИМИРА ЮРКОВСЬКОГО

Наступне Заупокійне Богослуження відправить о. П. Огірко 14 травня ц. р.

•

Впреп. о. монс. Петро Мельничук, духовний опікун і Меценат ФКУ, відслужить п'ятнадцяту Заупокійну Святу Літургію в неділю, 11 квітня 1976 року, о год. 10-ій ранком, в УКЦеркві св. Михаїла, в Балтиморі, Мд., за Бл. П.:

ЛЕВА ВОЙЧАКА, МАРІЮ ПЕТРЕНКО, БОГДАНА МОРОЗА, РОМАНА ШЕХОВИЧА, СОФІЮ ГАЛУШКУ, ЮРІЯ М. ПРОКТОРА, АННУ КЛИМ, ДАНИЇЛА СЕЛІНСЬКОГО, ІВАНА ІВАНЮКА, ВОЛОДИМИРА ЮРКОВСЬКОГО

Наступне Заупокійне Богослуження відправить о. монс. П. Мельничук 9 травня ц. р.

•

Впреп. о. Андрій Назаревич, Вельмидостойний Член ФКУ, відслужить третю Заупокійну Святу Літургію в неділю, 11 квітня 1976 року, о год. 8-ій ранком, в УКЦеркві Покрова Божої Матері у Виллиментику, Конн., за Бл. П.:

ВОЛОДИМИРА СТРІЛЕЦЬКОГО, ТАДЕЯ ЗАЛЕСЬКОГО, ТЕОДОРА НАКОНЕЧНОГО, ВОЛОДИМИРА КІЛЄРА, ОСИПА ГРИНЮКА, МИКОЛУ ЗАХАРІЯСЕВИЧА, ЯКОВА ПИНДИКА, СИЛЬВЕСТРА ПРОЦЬКОВА, СОФІЮ РАСТАВЕЦЬКУ, ВОЛОДИМИРА ЮРКОВСЬКОГО

Наступне Заупокійне Богослуження відправить о. А. Назаревич 10 жовтня ц. р.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО"

— влаштовує —

ВЕЧІР НА ПОШАНУ

БОГДАНА КРАВЦЕВА

ВЕЧІР З МИСТЕЦЬКОЮ ПРОГРАМОЮ

— відбудеться —

в суботу, 8 травня 1976 року

о год. 5-ій по пол. в залі УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ в НЮ ЙОРКУ (2 East 79th Street)

Запрошуємо до участи все Українське Громадянство.

1-ий ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ім. О. ТЕЛІГИ і 10-ий ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

влаштовують публічну ДОПОВІДЬ

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА „СМОЛОСКИП-у"

О. Зінкевича

на тему

ВІД САМВИДАВУ ДО ПІДПІЛЛЯ В УКРАЇНІ

Після доповіді — запити і дискусія

Доповідь відбудеться

в суботу, 3-го квітня 1976 р., о год. 6-ій веч.

в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

(140-142, 2-га Авеню, заля ч. 22)

До численної участи запрошують —

УПРАВИ ОБИДВОХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ й ОКОЛИЦЯ!

- Хочете грати на бандурі?
- Або — хочете співати при акомпаньяменті бандур?

Вступайте до ОРКЕСТРИ БАНДУРИСТІВ і ХОРУ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ в ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

Диригент — РОМАН ЛЕВИЦЬКИЙ

Лекції — в четверги — год. 7-ма веч.

UKRAINIAN COMMUNITY CENTER

90-96 Fleet Street, Jersey City, N.J.

Tel.: 656-7755, по 7-ій год. веч.

ЗАПРОШУЄМО ТАКОЖ ПОЗАМІСЦЕВИХ!

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Приятелями, що 28-го березня 1976 р. відійшла у Вічність наша Найдорожча ДРУЖИНА, МАМА і БАБУНЯ

бл. п.

МИРОСЛАВА з КЛАПОУЩАКІВ ВОВКОДАВ

проживши 63 роки.

ПАНАХИДА — в четвер, 1-го квітня ц. р. о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні Thomas M. Quinn, 35-20 Broadway, Long Island City, N.Y.

ПОХОРОН — в п'ятницю, 2-го квітня 1976 р. о год. 11:30 ранку на українському православному цвинтарі в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

муж — МИХАЙЛО

донька — МАРТА НАВРОЦЬКА з мужем РОМАНОМ

внучка — АННА

сестра — ОЛЬГА ГРАБ з мужем РОМАНОМ

сестрінки — РОМАН і ЮРІЙ з родинами

та ближча і дальша Родина в Україні і на еміґрації

Політичний панель в Йонкерсі

Йонкерс, Н. Й. — Заходами Управи 11-го Відділу ООЧСУ тут в суботу, 10-го квітня ц. р. о год. 7-ій вечором в приміщенні Українського Народного Дому при 301 Палісейд евеню, відбудеться політичний панель на тему: „Міжнародний обрій та українські справи". З доповідями на панелі виступлять: мгр В. Микула — „Аналіза результатів XXУ з'їзду КПСС", ред. В. Левенець — „Потреба всеукраїнської єдности та можливості консолідації українських політичних партій" і д-р В. Савчак — „Українська політична думка серед нескорених в Україні". Після доповідей — запити і дискусія.

КИТАЙ РОЗКРИВАЄ...

(Закінчення зі стор. 2-ої).

електричним струмом, барикадами і вежами для вартівників. В'язням стрижуть насильно волосся і вони мусять носити в'язничні уніформи. В'язні, заключені у таборах спеціяльного режиму, мають витиснені числа на одязі, є отже виставлені на пониження подібне до того, якого зазнавали жиди під Гітлером. Наслідують володарі Кремля Гітлера і в тому, що держать в'язнів у постійному голоді".

„Дев'ять політичних в'язнів писали у листі до Міжнародного Червоного Хреста: „Всі засоби у таборах є спрямовані до того, щоб зламати нашу волю і примусити нас заламатись. Цілий таборовий естаблішмент має на меті перетворити людину у залякану, службову тварину. З ким те не вдасться вчинити, той буде приречений до покарання у спеціяльних ізольованих камерах, де в'язень може бути закутий у кайдани, вдягнений у приборкувальну сорочку для божевільних, а його пойок буде зменшений до мінімум. В'язні, які вийдуть живими з такої камери, заточуються як запаморочені".

„Таборова влада заохочує сторожу вживати варварські методи, як пускати собак на в'язнів, казати їм роздягатись до нага і обшукувати їх на морозі, на снігу, коли температура 30-40 градусів нижче зера. Сторож дістає два тижні відпустки, коли вб'є в'язня, що намагається втекти з табору. Табір на острові Врангеля є правдивим нацистським винищувальним табором; там переводяться різні експерименти на в'язнях, подібні до тих, що їх робили нацисти на жидах".

„Ті жорстокі тортури і масакри не змогли заламати людей і примусити їх перестати протиставитись совєтським заходам. Політичні в'язні в концентраційних таборах відважуються на різні форми опору, як відмова виходити на працю, голодівки та бунти, і в той спосіб виявляють правдиве обличчя совєтського фашистівського режиму".

„Голодовий страйк мав місце в таборах Мордовії і Перми у грудні 1973 року, а відтак від квітня до серпня 1974 р. В'язні в Казахстані відмовились вийти на працю влітку 1969 р., вимагаючи покращання умов утримання в таборі. У відповідь на той страйк совєтська влада післала військо, яке відкрило вогонь по 6.000 в'язнів. Коли в'язні в таборі Потьма збунтувались у 1970 р. на знак протесту проти переслідування в'язнів, кагебісти розправились криваво з ними. Радше ніж піддатись, понад 50 в'язнів боролись до останнього і загинули".

„Українець-юрист, якого заслано за опозицію проти великоросійського шовінізму, практикованого новими російськими царями, заявив: „Чим довше я терплю тут, тим краще переконуюсь, що я на правому шляху". Вірменський інженер з табору в Пермі сказав: „Ми знаємо, що нас жде. Але нема свободи без жертв. Ми можемо бути знищені, але ми ніколи не піддамось. Будемо битись до остаточної побіди. На це присягаємо". А комуніст висловився так: „Я був, є і буду комуністом. Моя любов ідеалів комунізму зробила з мене оскарженого. Але хоч би мене давали під суд десять разів, я буду боронити мої комуністичні ідеали так довго, як довго стане мені сил".

Автор закінчує статтю надією, що режим, побудований на такому нелюдському терорі, довго не вдержиться. Хотілося б, щоб його надії здійснились.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 9-го КВІТНЯ 1976 р.

НЮАРК-ІРВІНГТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 371 Відд. о год. 7 веч. в залі УНДому в Ірвінгтоні. Просимо чл. вирівняти залеглі вкладки. — Стефанія Стецiв, гол., В. Шпирка, зас. гол., Леся Назарук, кас., Ю. Баранюк, фін. секр.

СУБОТА, 10-го КВІТНЯ 1976 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 270 Відд. та збирання чл. вкладок відбуватиметься що друга субота в місяці від год. 7:30 до 8:30 веч. в УНДомі. Проситься чл. прибути та вирівняти свої залеглості. — Анна Струк, предс., П. Роїк, фін. секр.